

Asia: VN/34601/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain 43 §:n ja ammattikorkeakoululain 32 §:n muuttamisesta (yhden opiskeluoikeuden säännös)

Lausunnonantajan lausunto

Ovatko esityksen tavoitteet kannatettavia?

Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA kiittää mahdollisuudesta lausua ja lausuu seuraavaa:

Opiskelijakunta METKA ei tällaisenaan kannata lakiesitystä. Esityksen tietyt tavoitteet ovat kannatettavia, mutta keinot sen saavuttamiseen eivät ole oikeansuuntaisia.

Käytännössä kahden tutkinnon suorittaminen yhtä aikaa on haastavaa ja työlästä ja METKA toivookin, että opiskelijat voisivat suorittaa yhden tutkinnon määräajassa ilman taloudellista painetta esimerkiksi työntekoon. Opiskelija saisi opintojen ajalta riittävät sosiaalielämykset, jotta päätoiminen opiskelu onnistuu ja opinnot olisivat mielekkäitä ja opetuksen laatu hyvä. Tässä avainasemassa on korkeakoulujen riittävä rahoitus. Näillä keinoilla kouluttautumisesta tehdään houkuttelevaa ja valmistumiseen kannustavaa.

Vaikka korkeakoulutettujen määrän kasvattaminen nykyisestä 39 prosentista 50:een prosenttiin on kannatettava tavoite, on tämä lakiesitys kuitenkin askel väärään suuntaan. Lakiesityksessäkin on mainittu tulevaisuuden mahdollisuutena joko kaikkien tutkintojen tai toisen samantasoisien tutkinnon maksullisuus. Tämä on suunnitelma, jota Opiskelijakunta METKA ei voi kannattaa.

Onko esitys kannatettava? Perustelkaa myönteinen tai kielteinen kantanne.

Lakiesityksen kohta "Voimakkaimmin yhteiskunnan voimavaroja nykytilanteessa hukkaantuu, kun uusi, aiemman lisäksi haettu opiskeluoikeus jää vaille aktiivista käyttöä. Tällöin opiskelupaikka jää

käytännössä hyödyttömäksi, sen sijaan että siinä opiskelisi vaille paikkaa jäänyt hakija.” on toki ymmärrettävä haaste, mutta asia ei ole näin mustavalkoinen.

Mikäli lakiesitys menee tällaisenaan läpi, on mahdollista että pieni osa toisen opiskelupaikan saadessaan saattaakin päätyä sen sijaan jatkamaan ensimmäiset opinnot loppuun. Suurin osa vaihtaa kuitenkin tähän uuteen opiskelupaikkaan. Tällöin aloituspaikkoja ei tosiasiasa vapaudu ensikertalaisille, sillä luopuessaan vanhasta opinto-oikeudestaan, opiskelija luopuu käytännössä esimerkiksi 2. vuosikurssin opiskelupaikasta, eikä aloittavien ryhmästä näin ollen vapaudu opiskelupaikkoja.

Lakiesityksessä sanotaan muun muassa näin: ”Uutta opiskeluoikeutta ei kannattaisi ottaa vastaan harkitsematta –”. Esitys aliarvioi opiskelijoita ja niputtaa kaikki alan vaihtajat harkitsemattomiksi. Opiskeleminen on aina suuri elämänmuutos, johon ei lähdetä harkitsemattomasti.

Suurin osa kahta tai useampaa opinto-oikeutta hallussaan pitävistä ei aio suorittaa aiempia opintojaan loppuun ja suurin osa myöskin luopuu siitä vapaaehtoisesti saadessaan uuden opiskelupaikan. Monet heistä, jotka säilyttävät aiemman opinto-oikeuden tosiasiasa suorittavatkin kaksi tutkintoa, tarkoituksena esimerkiksi työllistyä tietyllä moniosaamista vaativalle alalle.

Maailma muuttuu nopeammin, kuin tutkinto valmistuu. Jatkuva oppiminen on mahdollistettava kaikille joustavasti; myös heille, jotka kokevat ensimmäisen opiskelupaikkansa itselleen sopimattomana ja heille, joilla ei ole esimerkiksi rahallista mahdollisuutta kokeilla eri aloja tai täydentää osaamistaan avoimen korkeakoulun opinnoilla.

Ovatko esityksen vaikutusarviot oikeansuuntaiset? Puuttuuko vaikutusarvioista jotakin?

Opiskelijakunta METKA toivoo, että lakimuutos olisi kompromissi nykyisestä laista ja dokumentissa esitetystä esimerkiksi seuraavalla tavalla:

- Opiskelija menettäisi edellisen opinto-oikeuden vain jos opinnot eivät ole edenneet
- Opiskelija menettäisi edellisen opinto-oikeuden vain, jos opintoja on tehty alle 60 op. Tällä muun muassa opinto-ohjauksen kautta kannustettaisiin siihen, ettei niin sanottuja väärän alan opintoja tehtäisi turhaan kovin pitkälle.
- Opiskelija menettäisi edelliset opinto-oikeudet, mikäli niitä on enemmän kuin yksi (yhteensä siis kaksi voimassaolevaa opinto-oikeutta, jolloin tuplatutkinnon suorittaminen sitä suunnitteleville mahdollistuu, mutta ”opinto-oikeushoppailu” ei olisi mahdollista)

Muut huomionne esityksestä

Esityksessä ei oteta huomioon ammattikorkeakoulujen melko tiukkoja opetussuunnitelmia, jossa vapaavalintaisia opintoja on mahdollista tehdä esimerkiksi vain 10-15 opintopisteen verran. Korkeakoulu ei kaikissa tapauksissa hyväksy tutkinnon laajuuden ylittämistä. Tällöin toisen alan kokeilu ristiinopiskelun avulla ei ole todellisuudessa mahdollista.

Suomen lainsäädännön tulee mahdollistaa erehtyminen. Opiskelijalle ei anneta tilaa kokeilla eri aloja ja löytää omien kiinnostuksen kohteiden ja taitojen mukainen ala ja lopulta työpaikka, jossa henkilö viihtyy ja haluaa jatkaa työuransa loppuun asti. Lakiesityksessä korostetaan sitä, että työmarkkinakehitys ei useammalla tutkinnolla parane. Esityksessä unohdetaan kuitenkin työssä viihtymisen ja työssä jaksamisen parantuminen.

Nuoria aikuisia pyritään jo nykyisellään puskemaan korkeakouluopintoihin heti toisen asteen jälkeen. Kun alan vaihtamista vaikeutetaan näin, niin oma tulevaisuus pitäisi lyödä lukkoon alle 20-vuotiaana. Esimerkiksi Helsingin Sanomien 12.8. julkaistussa artikkelissa kerrotaan, että nuoret välttelevät opiskelupaikan vastaanottamista siinä pelossa, että menettävät ensikertalaisuusstatuksensa. Lakiesitys vahvistaa entisestään sitä, että ammatinvalinnan tulisi mennä kerralla nappiin.

Lakiesityksessä esitellään SYL:n ja Otuksen tekemän tutkimuksen tuloksia. Tutkimuksessa on listattu useita hyvin inhimillisiä syitä opiskelupaikan vaihtamiseen. Yleisimpiä syitä erityisesti nuoremmilla ihmisillä oli kiinnostuksen kohteiden muuttuminen tai selkiytyminen ensimmäisten opintojen aikana, vanhemmilla ihmisillä työllistymiseen liittyvät syyt. Monella nuorella syynä saattoi olla myös se, että usko omiin mahdollisuuksiin ja kykyihin on ollut heikko, eikä nuori ole uskaltanut ollenkaan hakea ensimmäiseen hakukohteeseensa ensimmäisiin opintoihin hakeutuessaan.

Vaikka lakiesitys mahdollistaa edelleen useamman tutkinnon suorittamisen ja kieltää käytännössä vain tutkintojen yhtäaikaisten suorittamisen, on suunta silti väärä. Esityksessä myös unohdetaan se, että kaikki opiskelu on aina hyödyllistä. Vääränkin alan opinnot voivat kehittää paljon vaikkapa yhteistyötaitoja tai selvittää opiskelijalle juuri hänelle sopivat opiskelutekniikat.

Kalliokoski Justus
Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA

Piitulainen Pyry

Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA